

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovoli pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za vse leto	13 gld. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.	

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	15 gld. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Upravnništvo „Slov. Naroda“.

Delegacije.

Na Dunaji, 26. oktobra.

Včera prišli so skupni naši ministri v Pešto, kjer zberó se jutri zastopniki skupnih avstroogerskih stvari dovolit skupni nam budget. Članovi ogerske delegacije snidejo se že danes popoldne, da določijo osebo za načelníštvo in odbor delegacije, katera ima svoj prvi zbor jutri popoldne. Avstrijska delegacija pa ima prvi zbor svoj jutri opoldne; kdo da jej boče biti predsednik in kateri poročevalci, to se ukrene šele v Pešti. Slovesno prejme cesar delegacije v torek, 28. dan t. m. opoldne, in sicer ima ta pot avstrijska delegacija prvo.

Državna ministerstva predložé svoje predloge hitro v prvi seji. Rudeča knjiga se ne razdeli. Več kot 90% vsega skupnega razhodka odpada za upravo vojske, zato bodo ta pot najvažnije ministerske predloge tiste, ki izražajo potrebščine naše vojske. Proračun bode za leto 1885. nekoliko manjše zahteval, nego-li je imel za to leto. Ker se je žito slednji čas močno ućnilo, bi se pri hrani vojske pridobilo blizu 900.000 gld. in ordinarij bode v tem oziru za našeto vsoto manjši. Na drugi strani pa se bode za preustrojbo topničarstva potrebovalo

okolu 300.000 gld., za oskrbo 700.000 gld., za nastojanje tudi pol milijona več kakor to leto, in tako bi ordinarij vóinskega budgeta navzlic nizki žitni ceni znašal drugo leto blizu 600.000 gld. več. Pač pa bode ekstra-ordinarij najbržer veliko nižji, nego-li je bil vlani, to pa zato, ker ne bo več razhodkov za trdnjave v Pulji in Krakovem dalje, bode okupacijski kredit potreboval blizu pólu milijona menj. Vsled tega bi se drugo leto za vojsko in za okupacijske čete vsega vkupe 7 do 8 sto tisoč goldinarjev manj potrebovalo nego-li letos. Toda nova doba, ki se pričinja za naše vójinsko pomórstvo, zahteva že sedaj od delegacij 1.200.000 gld. več, tako da bode vseh razhodkov za vojsko, pomorstvo in okupacijske čete v primeri s tekočim letom več za blizu 300.000 goldinarjev.

Vse skupne potrebščine bodo bajé zahtevale 104.2 milijonov goldinarjev; od te vsote bode Avstriji plačati 68.6%, torej 71.5 milijonov; Ogski pa 31.4%, torej 32.7 milijonov goldinarjev.

Tradicije zborovanj avstro-ogerskih delegacij zadnja leta so take, da nam tudi letos ni pričakov iz delegacijskih krogov posebno zanimljivih poročil, kakeršnih smo slednji čas navajeni z raztresenih parlamentarnih naših bojišč tostran in ohostran Litve. Nekako težko pa se letos pričakuje cesarski nagovor, s katerim se otvorijo delegacije, ker on bode razjasnil pota vnanje avstro-ogerske politike. Da je zanimanje za to razjasnilo baš letos tolikšno, tiči v tem, ker trocarski shod Skierneviški ni razodet, ker so baš oficijalne izjave o njem prouzročile gosto meglo logičnih in nelogičnih pravad o njegovem pomenu. Kakó so se križala in kresala mnenja o Skierneviškem shodu vsled ogerskega prestolnega govora, vsled adrese večine ogerskega državnega zbora in vsled Tiszovih izjav v debati o tej adresi, to utegne znano biti. Izvestno se bode iskalo, koliko razlike je mej Tiszovo izjavo in mej cesarjevo besedo, pregovorjeno kompetentnemu in manj pristanskemu deležnemu zboru. Tudi v tem oziru je želeli, da se situacija razjasni, ker so se zadnji čas v publicistiki tostran Litve pojavili zlovestni intrigantje, milovanja vredni zavezniki Arpadovcev, ki si na vse kriplje prizadevajo razdružiti naše prijateljstvo z Rusijo, in Avstrijo zopet obesiti „mej strah in dvom.“

Deželni zbor kranjski.

(XII. seja v 10. dan oktobra.)

(Dalje.)

V specialni debati o zakonu, da i Ljubljana donaša k normalno-šolskemu zakladu, nasvetuje Dežman, naj bi se naslov napravil natančneje, da se bode vedelo, kaj zakon prav za prav namerava. Akoravno nema upanja, da bi njegov predlog prodrl, nasvetuje, naj bi se dostavile še besede: „Dozdanja izjema Ljubljanskega mesta od doneskov za normalno-šolski zaklad se odpravi in v veljavo stopijo naslednja določila.“

Poročevalec Šuklje odgovarja, da tega ni potreba, zakonski načrt je sestavljen jednako, kakor drugi zakoni.

Potem se §. 1. vsprejme nespremenjen.

Poslanec baron Apfaltrern oporeka temu, da se je priklada za normalno-šolski zaklad določila le na 10%, kajti primanjkljaj bode se moral plačati iz deželnega zaklada. Kmetovalci-davkoplačevalci bodo veseli, da se bode plačevalo toliko manj za šole, a kisto se bodo držali, ker bode priklada toliko višja za deželni zaklad. Deželni zbor naj sklepa priklade za to, za kar so potrebne. Tu ne gre skrivati, da se pobira le 10% za šole, da bi Ljubljanci morda ne vedeli, da so njih zlati časi, ko so plačevali le 10% priklado na direktni davek pri krajih. Torej predlaga, naj bi drugi in tretji odstavek §. 2. odpala.

Po ugovoru Šukljejevem se vzprejme §. 2. nespremenjen.

K §. 3. oglasi se poslanec Grasselli. On pravi, da vžlie temu, da se mu zopet očita tesno njegovo stališče, da govori le kot župan Ljubljanskega mesta in ne kot poslanec, mora vendar opozarjati na posledice, katere nastanejo, če se vsprejme §. 3. tako, kakor ga nasvetuje finančni odsek. Po besedah tega paragrafa Ljubljanska občina mora skrbeti za to, da bode dovolj šolskih poslopij na razpolaganje. Šesti del otrok, ki obiskuje Ljubljanske ljudske šole, pa neso Ljubljanci, tedaj vpraša govornik, je li v očigled temu pravično, Ljubljanski občini nalagati, da bode morala zidati šolska poslopja tudi za otroke, ki ne spadajo v Ljubljano. Nasvetuje tedaj dostavek: „Vender ta dolžnost Ljub-

LISTEK.

Potovanje križem domovine.

Opisuje Prostoslav Kretanov.

XXXXIII.

Na Oprtelskih brdih.

Moja želja: preživeti zopet nekoliko dni v nekaljenem selskem pokoji in se navžiti slasti južne jeseni, izpolnila se je, predno bi se bil nadejal.

Našel sem namreč in sicer daleč tu za mejo „kranjske“ dežele zopet svoj „buen retiro“, miren, zaveten kraj, kamer ne sega oduren krik naših domačih preprirov, ki miroljubnemu človeku užali vsak telesni in duševni užitek.

In v tem idilskem zatišji, nepristopnem brezozirnim opričniškim pandurjem, mej dobrimi, veseli ljudmi, preživel sem blažene, presrečne jesenske dneve, jasne in mile, kakor pogledi nedolžnega očesa . . .

O kak je pač razloček mej našo jesenijo in mej jesenijo tu na jugu, recimo tam v močvirnih

nižavah Ljubljanskih ali pa na pr. tu na prisojnih Oprtelskih brdih! V tem, ko se ondu po vlažnih lokah, mej osutim drevjem motajo sive, meglene rjuhe, oblija tukaj zlati solnčni blišč zeleneče gorice; ko tamkaj že izmej samotnega grmovja diše osorno-mokra sapa, prešinja še tu žarna toplota bujno rastlinstvo; da! celo veneče zelišče, zlasti trsovo listje — kakó je tukaj sveže in sočno, živo in žareče-bojno, umirajoče polagoma v slastnem koprnjenji ob mamljivih solnčnih poljubih . . .

Tu-le sem naj bi prišli vsi oni, ki na jesen ob „padanji“ velega listja omedlevajo in jim kreket vsake vrane vzbuja smrtne slutnje: ko si ob gorkoti južnega solnca vzgrejejo premrle, mej vlažnim zidovjem prehlajene duše in se jim posuši na očeh rosa svetožalne megle, motrili bodejo svet in po njem razgrneno stvarstvo z jasnejšim, bistrejšim pogledom ter se prepričali, da — jesen ni toli odurna in otožna, kakor se jim vidi, temveč, da ima tudi ona svoje ugodnosti in krasote! . . .

Da! Ne samo toli preslavljen spomlad — tudi jesen je mila in krasna, vredna, da se je človek veselí, zlasti tukaj na jugu! Ko bi jaz bil pesnik, zapel bi njej kako ódo, na pr. tako-le:

Dobrotljiva jesen, boginja, ki z nebes
Z blagotvorno rokó doli na zemlje krog
Zlate trosiš darove,
Tebe hvali moj slavošpev.

Tebi v slavo zveni jarni trgatve strel,
Iz prisojnih goríc tebe pozdravlja vrisk,
Tvojo hvalo prepeva
Vinogradnikov čili zbor.

Venec trsovih brajd, sočnega grozdja poln
Kraši tebi glavo, izmej rujavih las!
V solnčnem svitu leskeče
Zarnih jágod se biser zlat.

Kar cvetoča spomlad v zémeljski vrt vsadi,
Kar po leti zori solnca nebeški žar,
Ti nam siplješ v naročje:
Blagoslovljeni dela sad . . .

Ali evo nezgode! V svoji zamaknenosti v milobo južne jeseni pozabil sem zgoraj navedenim stihom prilepiti tista označujoča „ušesca“, ali kakor jim pravijo Guttenbergovi sinovi: „Gänsefüsschen“, vsled česar me utegne prijatelj Anželov tožiti zaradi literarne t, ali ka-li? — Sicer pa se v poslednjem časi, kakor je videti, ogibljem vseh citatov, zlasti nemških, ker se bojim, da bi se ne opekeli

Ljansko mestno občino le zadeva glede onih otrok, katerih roditelji so stalno nastanjeni v Ljubljani. Gospod Grasselli upa, da se bode deželni zbor oziral vsaj na to pravično željo zastopnikov Ljubljanskega mesta.

A, ko je deželni glavar vprašal, kdo podpira ta predlog, ustala sta samo gg. Grasselli in dr. Mosche.

Potem se vsprejme nespremenjeno §. 3. in sploh ves postavljeni načrt tudi v tretjem branji.

G. Šuklje poroča v imenu finančnega odseka o proračunu normalno-šolskega zaklada za l. 1885 in nasvetuje:

1. Proračun normalno-šolskega zaklada za leto 1885 s potrebščino	242.405 gld. — kr.
z zakladi	20.894 „ 20 „
in s primanjkljajem	221.510 gld. 80 kr.
ali v okrogli svoti	221.511 „ — „

se odobri.

2. V pokritje tega primanjkljaja pobirala se bode l. 1885. 10 % priklada na celo predpisano svoto vseh neposrednih davkov, tedaj zlasti od rednega zneska z vsemi državnimi prikladami vred pri zemljiškem, hišno razrednem in pri davku od hišnih najemščin, pri pridobitni in dohodkarini po vsej deželi. Nedostatek v znesku 89.541 gld., kateri se potem še pokaže, naj se pokrije iz deželnega zaklada.

3. Deželnemu odboru se naroča, pridobiti sklepu pod točko 2. Najvišje potrjenje.

4. V podrubrikah 1, 2, 3, 4, 6, 7, rubrika II.: „Potrebščine“, dovoli se c. kr. deželnemu šolskemu svetu revirement po dogovoru z deželnim odborom.

5. Dovoljuje se, one potrebščine normalno-šolskega zaklada za leto 1884., katere so navstale vsled veljavnih naredeb deželnega šolskega sveta in deželnega odbora, pokriti iz blagajničnih zaostankov leta 1884.

6. Deželnemu odboru jse naroča, naj dela na to, da se sestavi izkaz, koliko šol da treba na Kranjskem še na novo ustanoviti.

Pri podrobnej razpravi posamičnih oddelkov proračuna oglasi se pri točki: „Za neobligaten pouk slovenščine na večrazrednih nemških in nemščine na večrazrednih slovenskih ljudskih šolah 600 gld.“ poslanec Dezman in nasvetuja naj bi ostal naslov za to svoto, kakor ga je napravil deželni odbor, namreč za neobligaten pouk družnega deželnega jezika na večrazrednih ljudskih šolah. Novi tekst je tak, kakor bi imel deželni zbor namen Kočevanje posloveniti, česar gotovo neče. Glavni namen te svote je pospeševati nemški pouk na slovenskih ljudskih šolah in to je prava „genesis“ teh v nekaterih krogih tako slabo znanih (so übel berüchtigten) 600 gld. Ako se bodo hoteli Kočevci slovenski učiti, se bode tudi lahko kaj dalo iz te svote, a nikakor ne gre, da bi se nevažni, namreč pouk v slovenskem jeziku na nemških ljudskih šolah stavil na prvo mesto.

Gospod Šuklje se predlogu poslanca Dezmana protivi in pravi, kako se pouk v nemškem jeziku razširja na slovenskih ljudskih šolah, da se sedaj uči že do 700 učencev in učenk prostovoljno(?) nemškega jezika. Potem se vsprejme vsi nasveti finančnega odseka. (Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 25. oktobra.

Tržaški deželni zbor bi bil imel danes imeti sejo, Ker je pa ministerstvo brzojavno zaukazalo, da se mora deželni zbor včeraj zaključiti, bila je dotična seja v soboto zvečer. Volilna reforma se je zavrgla na predlog poslanca Luzzatta s 24 proti 22 glasom, in naročilo se je deželnemu odboru, da v prihodnjem deželnem zboru predloži nov načrt volilne reforme na širšji podlogi.

Na Dunaji biva mnogo tisoč **Čehov**, pa vendar ni nobene občinske šole s českim poučnim jezikom. Vlani so sicer ustanovili privatno česko šolo, in hoteli so jo letos razširiti v dva razreda, kar se jim je pa zabranilo. Vsled tega se je mej Čehi Dunajskimi začelo neko gibanje in zahtevati hočejo, da jim občina ustanovi občinske šole s českim poučnim jezikom. To je pa Dunajske nemške liberalce jako razdražilo in 23. t. m. se jih je več zbralo, da so sklenili resolucijo na mestni zbor, da ne bi dovolil ustanovitve českih šol in tako obvaroval nemški značaj prvostolnice. S tem so Nemci zopet pokazali svoje sovraštvo proti Slovanom. — Poslanec Hebske trgovske zbornice je v političnem društvu v Žatci govoril o sedanjem političnem položaju, zlasti o poslednjem deželnozbornem zasedanju. Obravnave deželnega zbora so dokazale, rekel je, kako neznosne so razmere za Nemce na Českem. Najhuje je zadela Nemce jezikovna naredba z dne 19. aprila 1880, in vsled tega so navstale agitacije za delitev Česke. Herbstov predlog je imel namen odpraviti veljavo te naredbe za nemško jezikovno ozemlje, broječe nad 1.700.000 Nemcev. Odprava te naredbe je želja vsega nemškega prebivalstva. Herbstov predlog ne zahteva nič strašnega. Saj je že tudi 1866. ministerstvo Belcedrjevo izdelalo načrt o novi razdelitvi političnih okrajev. Zahtevanje, da bode nemščina državni jezik v českih in mešanih okrajih je tudi opravičena. Nemščina je že sedaj faktično državni jezik, in mi hočemo samo, da se to postavno zagotovi. Ako pa se bode vedno Čehi ustavljali našim zahtevam, prišlo bode do popolne razdelitve in navstala bode samostojna provinca „Nemška Češka“. V daljem govoru je Plenner obsojal Kvičalin in Clamov predlog. Koncem je rekel, da je položaj za avstrijske Nemce jako neugoden. Njim stoji nasproti vsa sila vlade, ki si prizadeva jih oslabiliti z osnovo novih strank. Planinski Nemci se pa za družega ne zmenijo, nego za reakcionarne naredbe v šolstvu. Za nemštvo jim ni nič mari. Naposled je opominjal svojo stranko k jedinstvu. Navajal je tudi mnenje nekega angleškega državnika o abstinenci politiki, pa ni povedal, ali naši liberalci še premišlujejo nastopiti ta pot ali ne.

Pod predsedstvom **gališkega** namestnika je v soboto se posvetovala v Levovu enaka strokovnjakov, kako bi se dalo povzdigniti gozdarstvo po postavitvi in administrativnem potu.

Hrvatski deželni zbor je v soboto vsprejel poostrenje zborničnega reda. Nove naredbe stopile so takoj včeraj v veljavo. Ker pa poslancev prava ni v zbornici in se morda tudi tako kmalu ne vrnejo, ne bode kmalu prilike jih praktično porabiti. Pravni odsek deželnega zbora je vsprejel vladni predlog o začasnej odpravi tiskovnega zakona. Ban je sicer zagotavljal v odseku, da vlada ne misli uničiti opozicijskega časnikarstva, ako bode se posluževalo pravične kritike. Ta obljuba je pa jako male vrednosti, ko bodo vlada in njeni organi odločevali, kje se pravična kritika pričinja.

Ogerska zbornica poslancev je vsprejela načrt zakona, da se loči dostojanstvo Judex-a curiae od predsedstva najvišjega sodišča.

Vnanje države.

Francoski ministerski predsednik je v petek objavil budgetnej komisiji, da je ministerstvo budget pomanjšalo še za 3.600.000 frankov, za več ga pa ne more. Jules Roche je pa predlagal, da bi se obdačili meniški redi in povisali kolek od zavarovanj. To bi dalo 4 1/2 milijona novih dohodkov.

Omenili smo že v našem listu, da **Turčija** ni zgradila železnic, katere bi bile imele Avstrijo zvezati z orijentom, kakor se je zavezala, ter da je naša vlada zaradi tega že poslala neko noto na turško vlado. Na to noto pa turška vlada še ni odgovorila. Sedaj je pa tudi Srbija s podobno noto opomnila Turčijo na svojo dolžnost. Želeti bi bilo, da bi poslednja kmalu dovršila omenjene železnice, ker to bi mnogo koristilo trgovini.

Govori na meetingih imeli so za vodjo **angleških** konservativcev zgornje zbornice slabe posledice. V Dumfriesu, kjer je govoril na meetingu, napali so njega politični nasprotniki hotel, v katerem je stanoval in pobili skoro vsa okna. Ko se je peljal na kolodvor, morala ga je stražiti policija, pa vendar je razdraženo ljudstvo razbilo okna njegove kočije.

Kakor se časnikom poroča iz Berolina, se tam za gotovo misli, da bode sam knez Bismark otvoril **afriško** konferenco. Anglija baje zahteva, da morajo na tej konferenci sklepi biti jednoglasni, da bodo veljavni.

Dopisi.

Iz Ormoža. 25. oktobra. [Izv. dop.] V dan 12. oktobra bila je v našem mesteci veselica, ki je velicega pomena, ne samo za Ormož, nego tudi za njegovo okolico. Omenjenega dne slavili smo otvorjenje Ormoške čitalnice. Ta slavnost vršila se je v novem poslopji g. dr. Gršaka. Že pred 15 leti bila je v Ormoži čitalnica, a žalibog je morala umreti; sedaj pa je vstala od smrti mnogo krepkejša in čvrstejša.

Zvečer proti sedmej uri jele so se polniti prav čedno olepšane sobe. Veselje je bilo gledati naše vrle kmete, kateri so prišli iz bližnje in dalnje okolice. To je ponos, dika Ormoške čitalnice, ki si je postavila v temelj čvrste kmete, katerih ne more nobena nemčurska sapa zmajati, ki stojé kakor skala za sveto narodno stvar. Med gosti si še videl vrle nam brate Hrvate iz Vinice in drugod; videl si našega neustrašljivega Božidara Raiča; videl si inteligenco Ptujskih Slovencev in Slovencev, ki so se naše svečanosti v nepričakovano velikem številu udeležili. Tudi Ljutomer je bil zastopan. Vsi prostori so bili natlačeni.

V krasno olepšani dvorani bil je postavljen oder, na katerem se je vršil vspeled veselice. Predsed. čit. g. dr. O. je presrečno pozdravil navzoče ter je naposled vzklknil našemu milemu vladarju: „Živio!“ G. dr. G. govoril je o pomenu čitalnic v sploh, posebno pa Ormoške. Naši pevci, katerim so tudi Ptujski toli prijazno pomagali, izveli so svojo nalogo v občo zadovoljnost. Osobito smo občudovali prekrasen čveterospev: „Pri oknu sva molčé slonéla.“

H. Fr. je vrlo deklamoval Stritarjevo „Zgubljeni sin“. Potem je sledila gledališna igra „Gluh mora biti.“ V Bonifaciji videli smo spretnega in vajenega igralca, ki je s svojo smešno ulogo pouzročil mnogo smeha. Vrlo dobro igrala sta tudi Stoklas in Milan, a osobito smo se čudili Bogomili (gospodičini Anki P.), ki je kaj ljubko igrala. Pre-

kakor tist „mežnar“, ki nam je nedavno prodajal drugo polovico 18. kitice Schillerjeve pesni „Mänerwürde“ za citat iz — Goethejevega „Fausta“ —

A za Striboga vetrovitega — kam sem zašel! V arkadiški svoji brezbriznosti sem zgrešil iz vida sled svojega potovanja ter se na posled niti več ne spominam, kod, kakó in kedaj sem prišel sem gori na — Oprtelska brda? . . . Da vidimo torej!

Ko sem bil ostavil Buzet, ozri sem se nekoliko še po njegovi okolici.

Najprej sem šel doli k Mirni ter si ob njej ogledal različne maline, kjer Buzetčani meljejo koruzo za svojo „benedetto polento“. — Da-li je te preproste mlinarje že kedaj proslavil kak istersk romanopisec, tega ne vem povedati: v Slovincih bili bi pač že davno uvekovečeni, kakor je sploh slava pri nas jako po ceni, zlasti v novejšem časi, ko te danes z „zlatimi“ žebli pribijajo mej zvezde, jutri pa te že zopet vržejo v kot.

Od reke sem krenil navzgor v vinograde, kam me je bil povabil „na grozdje“ nek Buzetsk prijatelj. — No, saj ga smem imenovati, vedoč, da ne bode videl nikdar teh vrst in se mi toraj pač ne bode moglo očitati, da ga hvalim, češ: „do ut des.“ — Piše se namreč — po starem pravopisu

se ve da — Matejcih. Mož je poštenjak, zaveden rodoljub, porojen na Reki, naglašujoč s ponosom tradicije svojega rojstvenega mesta, zaradi česar ga Buzetski „neodrešenci“ gledajo nekako čez rame. Žal, da se je starejši njegov sin po laških šolah naskrkal baš nasprotnih, sem preko morja prihajajočih misli à la Carducci, Giusti, Stecchetti, kakor tudi se mu je brdka hčerka prekrstila iz Olge v — Marietto, ker so jej Buzetske „signorine“ nagajale, da je Olga — „un nome russo“.

Prišedšega gori na vrh, vodil me je vrli Rečan mej brajdami gori in doli. No, letina se je kazala malo ugodna in z grozdom se mi je godilo, kakor onej lisici v basni: bilo je še — prekisló in to ne v opisanem, temveč v pravem pomenu besede, tako, da sem se bil nalezal poštene skomine, katero pa mi je prijatelj-veščak precej zopet pregnal in sicer — „Bog ti nama greh odpusti!“ — z buteljo pristnega refoška . . .

Po poludne peljal me je lehkonož mezeg iz Buzetskega podolja ob Mirni proti zahodu.

Čez kake pol ure od Buzeta dospeješ v samotno sotesko. Ondu se dviga na obeh straneh močna skalnata stena, katerej se še dan danes pozna, s koliko silo si je tu nekdanje, v Buzetski kotlini

stoječe jezero prodrlo odtok v morje, kamer se zdaj kot neznatna rečica vije lahno tekoča Mirna. Ob njej se prostirajo bujno travne senožeti, po nekaterih krajih jedva dober lučaj široke. Na desno in levo kipé visoko navzgor strmi, skalnati, s pritličnim grmovjem obraščeni hribi, raztekajoči se tu in tam v prijazna, z vinogradi obsojena po-nožja. Hiše v tej samotni dolini ugledaš le zdaj pa zdaj na kakem griči, vsak četrť ure in po cesti te ne moti baš preobila človeška družba. Vender se ti ne treba bati, da bi te kdo napadel, če imaš prav torbo natlačeno s samimi — v sanjah naprednimi pesnimi, kajti ljudje so tukaj pohlevni in krotki kakor ovce in če njih ogovoriš po „naški“, gredó tudi v — ogenj s teboj!

Za uro hoda se postranska panoga po dolini tekoče ceste zasuje na levo preko Mirne in onstran po hribu v strmih ovinkih navzgor v Sovinjak, malo selo z župno cerkvijo in s pol tretjo stotino prebivalcev. Tu so bili v prejšnjih časih rudniki, kjer so kopali galun in vitrijol; ali dan danes so njih zopet opustili.

Od ondot vije se dolina vedno bolj proti zapadu. Polagoma se hribi začnejo razmikati in ko premeriš dvoje troje cestinih ovinkov, razgrne se

prčani smo, da bomo še imeli mnogokrat priliko kaj enakega videti.

Ko je bil vsprejdan končan, jel se je v dvorani ples, pri katerem je svirala izvrstna godba iz Čakovca. V drugih sobah vršile pa so se napitnice, kjer si imel priložnost slati ognjevit besede našega Božidara Raiča. Vse je bilo veselo in dobre volje do belega dne. Razšli smo se z nado, da nam Ormoška čitalnica kmalu zopet priredi enak vesel večer.

Došlo je sledeče pismo iz Ptuj:

Ormož, staro slovensko mesto!

Močni navali turških in madjarskih napadov so se razbili na Tvojem pogumu in vztrajnosti in Ti si se ohranilo.

Naj slovenska zarja kmalu prodere temno meglo protinarodnjaštva, katera je Tebe za nekaj časa oblegla, da boš majki Slaviji trdnjava proti severu in zapadu ravno tako, kakor si bilo poprej proti vzhodu in jugu.

Za Ptujске Slovence: Dr. Gregorič l. r.

In sledeči brzogaj:

Iz Ptuj. — Slava Ormoškej čitalnici in celemu zbranemu društvu.

Planinšekova družina.

Iz Ljutomer. — Živeli vrli Ormožani! Živela mladostna čitalnica! Rojenice, ki čuvajo ob tvoje zibelki, naj naklonijo, da deluješ sebi v čast, narodu v prid! Čitalnica Ljutomerska.

Iz Celja. — Trikratno slavo novorojenej čitalnici kliče nekdanji Ormožanec.

Iz Celja. — Zadržani osobno udeležiti se današnje svečanosti, ključemo trikratno živio novorojenej čitalnici. Juri Zadravec, Ignac Mohorič, Anton Petovar.

Iz Zagreba. — Duhom smo pri Vas, veselimo se z Vami, pozdravljamo Vas, živeli!

Hergula, Prigel, Štampar.

Domače stvari.

— (Dnevni red mestnega odbora javni seji), katera bode v torek 28. dan oktobra 1884. leta ob 6. uri zvečer v mestni dvorani. I. Naznanila prvostedstva. II. Finančnega odseka poročilo: a) o Marijine bratovščine Ljubljanske prošnji za znižanje takse o ogledu mrličev gledé njenih družabnikov; b) o Ivana Skubeta, sluga na veliki realki Ljubljanski, prošnji za petletnico; c) o prošnji Matije Zdešarja, hišnega gospodarja na Poljanskem nasipu šte. 48, zaradi prodaje mestne parcele tik njegove hiše; d) o mestnega magistrata navedu, naj se štirim magistratnim detektivom dovoli po 10 gld. nagrade za revizijo psov gléde davka; e) o Janeza Žabjeka prošnji za znižanje najmovine mestni mesnici v šolskem drevoredu; f) o mestnega magistrata predlogu, naj se odpiše neiztirljiva najmovinska doklada 132 gld. 23 kr.; g) o I. I. Kunca prošnji gledé bonifikacije za upeljani špirit. III. Stavbinskega odseka poročilo: a) o kranjske stavbinske družbe pritožbi zoper magistratno prepoved glede nekaterih stanovanj; b) o Tilna Bončarja pritožbi zoper mestnega magistrata nalog, da mora podreti neki svinjak; c) o Elije Predoviča pritožbi zaradi prebivotnega dovoljenja. IV. Policijskega odseka poročilo o m. odb. dr. Drča predlogu zaradi odprave

pred tabo izhod v prijazno, z gozdi obsenčeno dolino, iznad katere te iz ozadja pozdravljajo svetlosinji holmi. Še nekoliko korakov naprej in tu stojiš pred idilskim selom — Sent Štefanovih toplic.

Prijazne, rdečkasto obdžane hiše stojé na desno ob cesti, v vznožji strme, neposredno za njimi navpik kvišku strleče pečine. Na levo, onstran ceste se razgrinja v nepregledno daljavo — cesarski Motovunski gozd. Po bližnjih gričih okrog sela so prisojne gorice . . .

V poletju je baje tukaj mnogo gostov. Voda je topla 29—30° R. ter zdravilna za razne živčne bolezni. No, zdaj je bilo kopališče precej tiho in ker se je solnce nagibalo že k zatonu, peljal sem se kar mimo.

Od toplic naprej drži cesta ob prisojnem hribovem vznožji, vedno po ravnem, tik omenjenega državnega gozda, nad katerim se z juga ponosno ozira grad Motovun —

Glej! Nepričakovano se ti na desni strani mej hribovimi razrastki odpre romantiška perspektiva in v njenem ozadju, na vzvišenem solnčnem holmu se dviga sivo mesto — Oprtelj.

Ta divni pokrajinski prizor me je zvalil z voza in po samotni, globoko razorani soteski navzgor na Oprteljska brda.

prodajanja hruba na mestnem trgu. V šolskega odseka poročilo o vsprejemu pomožnih učiteljev na mestnih ljudskih šolah. Neponos: tajna seja.

— (Družba sv. Mohora) bode kljubu dra. Trauna interpelaciji še dalje delovala. Deželni predsednik koroški je namreč na omenjeno interpelacijo odgovoril, da se družbi ne more zanimavati pravnega obstoja, da pa bode morala po zakonu objavljati svoje zbornice, volitve in računsko poročila, kakor vsako drugo društvo. Kakor se iz tega odgovora vidi, si dr. Traun s svojo interpelacijo ni pridobil posebnih lovorik.

— (Okrajna cesta Krško-Kostanjevica.) V lanskem zasedanju je dež. zbor kranjski sklenil prošnjo do vlade, da naj bi se omenjena cesta prevzela mej državne ceste ali vsaj njeno vzdrževanje podpiralo iz državne kase. Notranje ministertvo pak je naznanilo dež. vladi, da ne more omenjene ceste inkamerovati, ker ne leži v črti kaké državne ceste in ker tudi ni drugih taci državnih interesov, da bi se kazala potreba, prevzeti to cesto v éarno oskrbovanje ter jo še poprej popravljati na državne stroške. Nam pa se vidi, da ravno ta cesta, ki veže železnico z glavnimi kraji Dolenjskega in ki se steka v državno cesto, je eminentne važnosti ne le za zadete okraje in deželo ampak tudi za državo.

— (Magistratnemu svetniku g. Ljudevitu Peroni), kateri že dije časa boleha, se je zadnje dni tako na slabo obrnilo, da nemajo zdravniki nikakega upanja, da bi še okrevail in pričakuje se vsaki čas njegova smrt. Prejšnji teden bil je previden, zadnje soboto pa je napravil svojo oporoko, katero je napisal c. kr. notar dr. Jarnej Zupanec.

— (Vladika Strossmayer) podaril je pevskemu društvu „Slovanska Vila“ v Skednji 20 gld.

— (Ljubljanski veterani) zbrali so se včeraj popoldne v magistratni dvorani v jako obilnem številu v posvetovanje, kako urediti lokalno pomoč za ranjene in bolne vojake v slučajih vojne. Po govoru društvenega predsednika g. Mihaliča sklenilo je veteransko društvo jednoglasno, da na povabilo patriotičnega društva gospodov za Kranjsko, prevzame vse prenašanje od kolodvorov in postrežbo ranjenih in bolnih vojakov v bolnicah, in oglasilo se je za to službo takoj 120 veterancev. V vojaški bolnici prične se prihodnje dni zopet poseben pouk za veterane, kako ravnati z ranjenimi in bolnimi vojaki.

— (Gosp. J. Matjan,) umeteljni mizar na Dunajski cesti, ki je lansko leto zgotovil vse krasno posobje za cesarjevo spalno sobo v deželnem dvorcu, dodelal je pravkar razno opravo za c. kr. ladje v Pulji, ter jo jutri 28. t. m. postavi v svojej hiši na Dunajski cesti na ogled. Kdor torej boče videti okusno in solidno delo, ki bode v poseben čast domačej obrtniji, kder se na svoje oči boče prepričati o napredku domače obrtnije, naj se tjakaj potrudí, zlasti, ker bi marsikomu utegnilo neznano biti, kaj se vse na ladjah potrebuje.

— (V državno-železniški svet) poklical je trgovinski minister na mesto deželnega glavarja Goriškega grofa Coroninija, ki se je odpovedal državno-železniškemu svetu, njegovega na-

Tu gori sem se torej zopet utopil v „dolce far niente“ ter se udal brezbriznemu uživanju jesenskih slasti.

Pa vam je tukaj tudi kraj za to! Na desno in levo, po brdih navzdol bujne, prisojne gorice, kjer se mej trsovimi venci zibljejo srebrno-listne oljke, nalik velikanskim rožmarinovim šopkom. Raznovrstno južno sadje: breskve, smokve, ponujajo se ti kar same s košatih, nad cesto razprostrti vej . . . Kameron koli prideš, povsod te vsprejemajo veseli ljudje, ki se trudijo kako bi te brže bolje pogostili.

Nepopisno krasen je razgled, ki se odpira tu gori na Oprteljskih brdih! V širnem, nepreglednem okrožju razgrinja se pred tabo solnčna pokrajinska slika, obrisana z mehkiimi, valovitimi potezami, raztekajočimi se v sinje nižine. Tam doli na večerni strani blišči srebrno zrcalo jadranskega morja; na vzhodnem obzorji pa se modri skalovita stena jasne Učke Gore, in daleko tam gori na severu svetlika se nad sivimi Kraškimi golinami, kristalni piramidi podoben, sinji ožak Nanos . . .

O mestu samem vam ne vem mnogo povedati; kajti vseh osem dni ki sem jih preživel tu na Oprteljskih brdih, bil sem v njem morda vsega skupaj kake pol ure.

mestnika, Jos. pl. Burgstallerja, državnega poslanca in odbornika c. k. kmetijske družbe v Trstu.

— (Nemška temeljitost.) Triester Zeitung, gotovo verodostojna priča, se pritožuje, da je dobila iz Berolina dopis z naslovom: „Triest, Galizien.“

— (Pretep.) Včeraj sta se stepila dva hlapca g. Marolta v Kravji dolini. Jeden je drugega z gnojnimi vilami sunil v glavo in roko, da so ga odnesli v bolnico.

— (Tatvina.) V soboto popoldne prišla je policija vojaškega, z Dunaja došlega dopustnika, kateri je bil ukral svojemu tovarišu par lepих novih „mehikancev“. Našli so pri njem tudi lep svilnat dežobran, o katerem trdi, da mu ga je podarila neka kuharica, stara ljubica na Dunaji, ko se je pri slovesu ravno plohla ušla. Policija izročila ga je sodniji.

— (Iz Dolenjega Logatca) se nam piše: da so hlapci posestnika Grdodolnika v Blekovici v 24. dan t. m. ubili sina posestnika Počkoja. Zločinci so že vsi pod ključem. Uzrok uboja bila je ljubosumnost, predmet ljubosumnosti pa dekle, ki služi pri g. Grdodolniku.

— (Delsko podporno društvo v Trstu) bode v 1. dan novembra t. l. v dvorani vrta Rosetti predstavljalo žaloigro: „Mlinar in njegova hči.“

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 27. oktobra. Delegacijam predloženi skupni budget znaša v ordinariji 109, v extraordinariji 7 milijonov. Če se odračunijo carinski dohodki, to je 18 milijonov, ostane skupne potrebščine 97⁸/₁₀ milijona, Avstrijo zadene od tega 67 milijonov. V extraordinariji za pomorstvo stavljenih je 300.000 gld. za torpedno ladjo in za deset torpednih čolnov 840.000 gold.

Budimpešta 27. oktobra. Avstrijska delegacija izvolila je jednoglasno Smolko predsednikom.

Poslano.

V včerajšnji „Ljubljanski list“ št. 198 vzprejet je bil dopis iz Cerknice s tvrdko K., ki govori o malomarnem poslovanju našega cestnega odbora. Ker me že vsakdo sumniči, da sem jaz oni dopis odposlal v „Ljubljanski list“, potem ko vidi tam zaznamovano mojo navadno tvrdko K., katero uporabljam pri svojih dopisih, v časnik datiranih iz Cerknice — izjavim tu, da nesem jaz oni dopis niti sestavljal ali prestavljal, niti v javnost odposlal in da mi je o njem bilo toliko znano kakor vsakemu drugemu, kateri se ne briga za to zadevo.

Z ozirom na to, da mi je vender le dobro znano, da dosedanje delovanje načelnika našega cestnega odbora iz nikakih ozirov ne zasluži takega sumničenja malomarnosti, da bi bilo za to treba na vsa usta klicati politično in deželno oblast na pomoč — spoznal sem za potrebno, svetu objaviti, da nesem jaz oni, kateri udriha po našem, pa samo po našem cestnem odboru in da je g. dopisnik iz Cerknice, porabivši mojo navadno tvrdko K., le kukavica, katera je položila svoje jajce v moje gnezdo. Jaz pa nečem valiti, še manje pa pitati, ker za oboje mi manjka — potrpežljivosti —!

V Cerknici, dne 25. oktobra 1884.

A. Krašovic.

Oprtelj (Portole) je majhno mesto, ima okoli tri tisoč prebivalcev in je vzgrajeno kakor sploh vsa isterska mesta, na vzvišenem holmu, nalik starej trdnjavi. Ulice so brez vsakega stavbenega načrta: hiša do hiše slučajno prida, tu z mostom, tam z obokom zvezana; v tem koti stoji kak prizidek s teraso, v onem zopet s stebri podprta arkada, vse nekako spontano postavljeno . . .

Sredi mesta stoji cerkev sv. Jurja, lično obeljena; nedaleč od nje siv, kamenit zvonik, na vrhu ploščnat, dvigajoč se iznad rujavih hiš, kakor kak ostavljen steber izmej razvalin . . .

Na južni strani, pred mestecem je tako imenovana „loggia“, kjer so nekdanji mestni očetje odločevali usodo svojih someščanov. Ob tej ložiji je prostrana terasa, s kamenitim ozidjem okvirjena in z akacijami nasajena. Ondu je dražesten razgled po Oprteljskih gorah . . .

Lepi sprehodi se ti ponujajo zunaj mesta na vse strani, zlasti tja ven na južno brdo, od koder se pregleda vsa širna in dolga Motovunska livada.

Tam zunaj sedel sem vsak večer, zamaknen v žarečo, v morje se utapljaajoče solnce.

Ko sem se vračal proti mestu, prepevalo je tisoč in tisoč čirčev svojo milo jesensko pesem.

